

 80 jaar
vrijheid
Drenthe

80 JAAR VRIJHEID IN DRENTHE

‘Op welke grond dan ook’

Assen, september 2024

Inhoudsopgave

Inleiding	7
1. Doelstellingen.....	8
2. Historisch kader	8
3. Opzet programma 2024-2025	10
4. Overzicht ontwikkelprojecten	12
5. Subsidieregeling en overige evenementen.....	14
6. Planning, organisatie & communicatie	15

**TO BE FREE IS NOT MERELY
TO CAST OFF ONE'S CHAINS,
BUT TO LIVE IN A WAY
THAT RESPECTS AND ENHANCES
THE FREEDOM OF OTHERS**

Nelson Mandela

Inleiding

In 2024-2025 vieren we in Nederland dat we al 80 jaar in vrijheid mogen leven. Die vrijheid kwam met een hoge prijs. Velen verloren het leven en anderen dragen tot op de dag van vandaag de directe en indirecte littekens van de moeilijke jaren die aan de bevrijding voorafgingen. Dit te herdenken maakt ons extra bewust van de waarde van

vrijheid en de kostbaarheid van onze democratie. Vandaar ook het centrale thema van dit bijzondere jaar: “Op welke grond dan ook.” De zinsnede komt uit artikel 1 van onze grondwet, de basis van onze democratische rechtsstaat, en luidt in zijn geheel:

Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.

Vrijheid en democratie zijn niet vanzelfsprekend. Juist dit gegeven wil de provincie Drenthe in het 80e vrijheidsjaar extra onder de aandacht brengen. “Op welke grond dan ook” als thema zet dit streven in een breed perspectief.

In dit projectplan geven we invulling aan het vieringsjaar voor de provincie Drenthe. De programmaonderdelen hangen gedeeltelijk samen met het narratief en de programmalijnen die zijn ingezet door het Nationaal Comité 4 en 5 mei. We leggen als provincie het zwaartepunt bij de bewustwording van de betekenis van vrijheid in de brede zin van het woord. Vrijheid gaat ook

over het respect voor mensenrechten en over de bewustwording dat de afwezigheid van geweld en onderdrukking essentieel zijn voor een functionerende democratische rechtsstaat. Wij kregen in 1945 onze vrijheid terug, maar op veel plaatsen in de wereld wordt tot op de dag van vandaag oorlog gevoerd en is vrijheid geen vanzelfsprekendheid. Vrijheid is nooit af; we moeten er dagelijks aan werken om de ander de ruimte te geven en onze democratie te bewaken. Op die manier blijft Nederland een vrij, tolerant land. Daarom vieren we vrijheid niet alleen, maar samen. Want vrijheid deel je met elkaar.

1. Doelstellingen

Aansprekend programma

Voor het vieren van 80 jaar vrijheid stellen we een aansprekend en breed programma op. Toegankelijk in de brede zin van het woord, voor alle inwoners van Drenthe. Belangrijke speerpunten zijn: het activeren en bereiken van jongeren, herdenken & herinneren, inclusie & diversiteit en spreiding over de provincie.

Koppeling met sociaal-maatschappelijke thema's

In het programma zoeken we nadrukkelijk de verbinding met sociale en maatschappelijke thema's. Met een programma stimuleren we het gesprek over brede onderwerpen. Alleen in een land zonder oorlog, waar mensenrechten worden nageleefd, waar iedereen zichzelf kan zijn en

waar geen onderdrukking is, kan een samenleving immers goed functioneren. In het bijzonder willen we jongeren betrekken bij het gesprek over rechtvaardigheid, democratie en (on)vrijheid.

Samenwerking

Het programma wordt afgestemd en opgesteld in samenwerking met het culturele veld in Drenthe, met overlap met het sociaal domein. We werken samen met de twaalf Drentse gemeentes en inspireren hen eigen programmaonderdelen op te zetten. Met een aantal gemeentes zal de samenwerking intensiever zijn, vanwege hun positie op de historische bevrijdingsroute en de hieraan gekoppelde evenementen.

2. Historisch kader

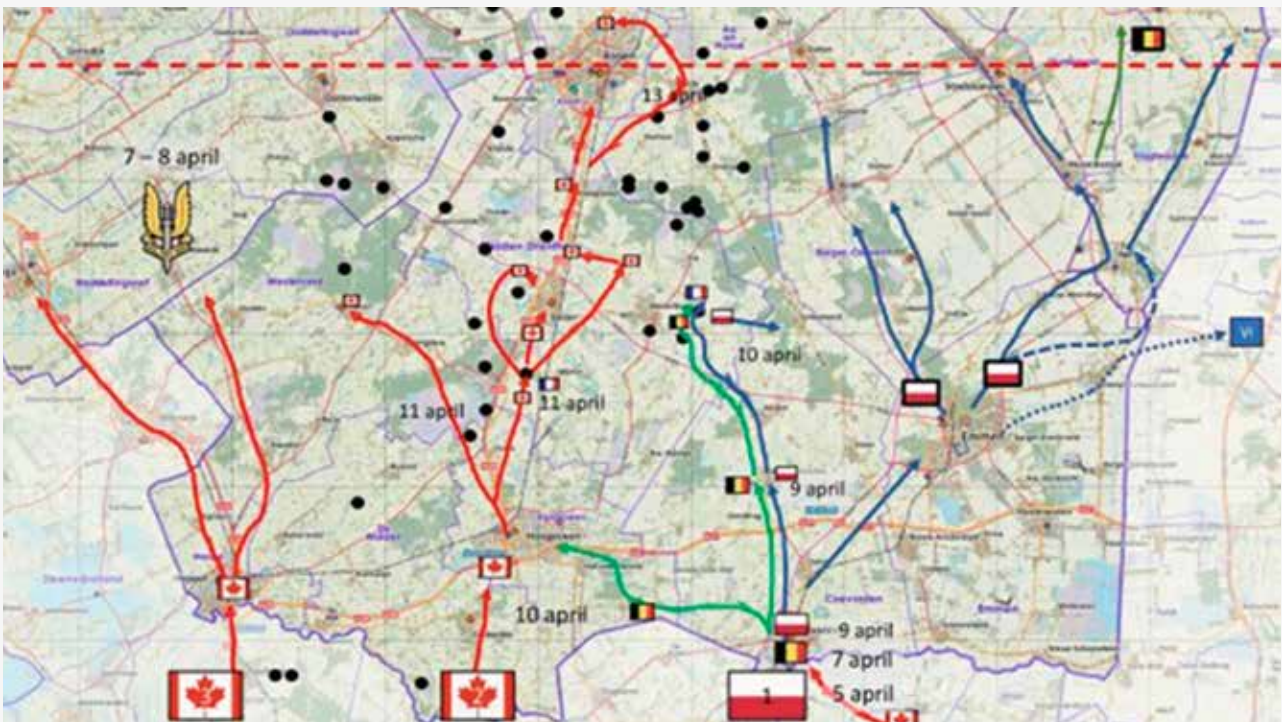
Het Drentse programma in de Bevrijdingsmaand 2025 volgt de belangrijkste bevrijdingsroute.

In april 1945 wisten de Canadezen en Polen met behulp van Franse en Belgische parachutisten de provincie Drenthe binnen een week te bevrijden. Coevorden werd als eerste bevrijd, daarna volgden Hoogeveen en Meppel. De start van de Drentse Bevrijdingsweek in april 2025 zal dan ook plaatsvinden in Coevorden.

Voor de verovering van Noordoost-Nederland grepen de geallieerden naar een bijzonder middel. Binnen de driehoek Meppel-Emmen-Groningen werden tijdens operatie Amherst ongeveer 702 Franse parachutisten gedropt. Deze legden hinderlagen aan, vielen Duitse posities aan, bezetten een aantal bruggen en wegen en verhinderden dat Duitse militaire eenheden langs een van de kanalen een verdedigingslinie konden vormen. Tijdens diverse gevechtsacties kwamen

in totaal drieëndertig parachutisten om het leven. Ondertussen trokken de Canadezen op over de as Holten-Ommen-Beilen-Assen. Op de plaatsen waar de Franse parachutisten hun doelen niet hadden kunnen veroveren, stuitten de

Canadezen soms op felle tegenstand. Dit was het geval bij Beilen en bij het Oranjekanaal. Vernielde bruggen, verstopte wegen, logistieke knelpunten en drommen feestvierende mensen hadden het tempo gedrukt. Maar met de bevrijding van

Bron: website Liberation Route Europe

Assen op 13 april 1945 was bijna de gehele provincie Drenthe bevrijd en lag de weg naar de stad en provincie Groningen open. Op 14 april trokken de geallieerden de provincie Groningen in, waarbij Hoogezand werd bevrijd. Dit moment

wordt gemarkeerd door een gezamenlijk evenement om de start van de noordoostelijke bevrijding te vieren, met de provincies Drenthe, Groningen, Fryslân en Overijssel.

3. Opzet programma 2024-2025

Landelijke partners

Het Nationaal Comité 4 en 5 mei is landelijk gezien onze belangrijkste samenwerkingspartner en voor de provincie het aanspreekpunt. Het V-fonds is een belangrijke partner wat betreft het cofinanciering van projecten in Drenthe. Daarnaast werken we voor de organisatie van een groot evenement in april 2025, naast het Nationaal Comité, samen met de provincies Groningen, Fryslân en Overijssel.

Gemeentes

Via de VDG is aan alle gemeentes gevraagd te inventariseren wat er in 2024 en 2025 op lokaal niveau staat te gebeuren op het gebied van 80 jaar vrijheid. Denk aan vrijheidsmaaltijden en activiteiten van lokale 4 en 5 mei comités. Lokale projecten kunnen een aanvraag indienen onder de subsidieregeling voor lokale activiteiten (tot 5.000 euro) van het V-fonds. Ook is er vanuit het V-fonds een regeling voor het organiseren van vrijheidsmaaltijden.

De twaalf Drentse gemeentes spelen een belangrijke rol in het faciliteren van lokale initiatieven. Met een aantal gemeentes zal de samenwerking intensiever zijn, vanwege hun positie op de historische bevrijdingsroute en de hieraan gekoppelde evenementen.

Inhoudelijk kader 2024-2025

In het programma geven we invulling aan het vieringsjaar voor de provincie Drenthe vanuit het thema 'op welke grond dan ook'. Het programma draagt bij aan bewustwording van de betekenis van vrijheid in de brede zin van het woord.

In de invulling van het programma hebben we specifiek aandacht voor projecten die aandacht hebben voor:

1. Het stimuleren van betrokkenheid bij jongeren

Belangrijk is dat de projecten in het programma aansluiten bij een brede doelgroep, specifiek bij jongeren. Jongeren vertegenwoordigen de toekomstige generaties. Het is winst wanneer zij vanaf jonge leeftijd in aanraking komen met projecten die bijdragen aan een sterke democratische rechtsstaat en een vreedzame samenleving.

2. Onderwijs

Een van de speerpunten van het project is het betrekken en bewustmaken van jongeren. We organiseren evenementen die jongeren aanspreken, en betrekken op projectniveau het onderwijs hierbij. Zo wordt de film 'Morgen ben ik Vrij' getoond op middelbare scholen en Mbo's, en zullen op andere momenten onderwijsinstellingen betrokken worden bij de activiteiten. K&C is hierin een belangrijke partner en heeft het thema ook als speerpunt in haar planning.

3. Herdenken en herinneren

Verschillende perspectieven en meerstemmigheid vinden we belangrijk.

4. Inclusie en diversiteit

Vanuit de Sociale Agenda zetten we ons in voor een Drenthe waarin iedereen mee kan doen, iedereen ertoe doet en gelijkwaardig is. Met het thema Inclusie & Diversiteit investeren we

daarom onder andere in het tegengaan van polarisatie en het creëren van ontmoetingen om begrip te krijgen voor ieders perspectief. Bovendien willen we er zijn voor alle inwoners, ongeacht achtergrond.

5. Vieren 80 jaar bevrijding

Het vieren van 80 jaar vrijheid gaat verder dan enkel het stilstaan bij de Tweede Wereldoorlog. Het gaat ook over het respect voor mensenrechten en de bewustwording dat de afwezigheid van geweld en onderdrukking essentieel zijn voor een functionerende democratische rechtsstaat. De viering staat daardoor in het teken dat meedenken en meebeslissen niet alleen een recht voor iedereen is, maar ook voor eenieder verantwoordelijkheden met zich meebrengt en absoluut geen vanzelfsprekendheid is. Vrijheid vier je immers niet alleen, maar samen.

6. Spreiding over de provincie

Het lustrumjaar 80 jaar vrijheid moet in de hele provincie Drenthe voelbaar en beleefbaar zijn. Daarom is het activeren van en samenwerken met gemeentes (lokale initiatieven) van belang. We houden de regie op regionale spreiding met een aantal provinciale ontwikkelprojecten. We reageren daarnaast actief op initiatieven van "onderop" en sturen op spreiding door middel van een subsidieregeling.

4. Overzicht ontwikkelprojecten

We hebben een gebalanceerd programma van ontwikkelprojecten samengesteld. Basis hiervoor is de bevrijdingsroute van Drenthe in april 1945. Als startproject wordt in de Statenzaal het kunstwerk 'Artikel 1' onthuld. In april volgt een aantal projecten in lijn met de bevrijdingsroute; Assen

is het eindpunt van de Drentse evenementen. Naast de Drentse hoogtepunten plannen we met Groningen, Fryslân en Overijssel een gezamenlijk evenement om de bevrijding van Noordoost Nederland te markeren.

AGENDA

Korte samenvatting project

Okt 2024

Lancering website '80jaarfrijheiddrenthe.nl'

Lancering van een paraplu website 'www.80jaarfrijheiddrenthe.nl' waarin alle provinciale en lokale projecten in het kader van 80 jaar vrijheid worden gebundeld. Deze website wordt ondergebracht onder de website van de provincie. Alle Drentse partijen kunnen hun evenementen aanmelden.

Project 1

12 feb 2025

Lancering kunstwerk 'Artikel 1'

Provinciaal evenement rondom de oplevering van het kunstwerk 'Artikel 1', als aftrap voor de festiviteiten '80 jaar Vrijheid in Drenthe'.

Project 2

6 april 2025

Start van de Drentse bevrijding

Samenwerkingsproject met gemeente Coevorden: centraal staat de start van de Drentse bevrijding. Gemeente en provincie geven samen vorm aan de start van de bevrijding van Drenthe. 6 April staat in het teken van euforie, blijdschap en hoop!

Project 3**April 2025****Jongerentheater 'Overbruggen'**

Onder aanvoering van Roestvrijtheater en diverse Drentse partners wordt aan het water een jongerentheatervoorstelling opgevoerd. Het plaatsen van een brug verkleint de afstand tussen Drentse en gevluchte jongeren.

Project 4**15 april 2025****Definitieve bevrijding van Drenthe**

Op 13 april werd Drenthe definitief bevrijd. Om dit te markeren, wordt in Assen een gevarieerd bevrijdingsevenement georganiseerd dat in het teken staat van de hedendaagse betekenis van vrijheid. In muziek, film, beeldende kunst, lezingen en inspirerende sprekers zal de nadruk liggen op de hedendaagse geopolitieke context.

Project 5**16 april 2025****Bevrijding 4 noordelijke provincies**

Onder coördinatie van de vier noordelijke provincies en het Nationaal Comité, wordt een evenement georganiseerd om de bevrijding van Noordoost Nederland te markeren. In een live –uitzending op de NOS wordt in de A-kerk in Groningen een 'proeverij' van provinciale voorstellingen getoond. Naar verwachting zal een lid van het Koninklijk Huis zijn of haar opwachting maken voor dit bijzondere moment. Ook hier wordt weer gezocht naar een duidelijke link met het nu.

Project 6**5 mei 2025****Een spetterend slot**

De Drentse vrijheidsmaand wordt spectaculair afgesloten met een uniek bevrijdingsfestival. Met een grootse vrijheidsmaaltijd en een unieke plus op het festival, wordt gezorgd voor een spetterend slot van een prachtige maand.

5. Subsidieregeling en overige evenementen

Alle Drentse gemeentes doen mee aan de viering van 80 jaar vrijheid. Verschillende partijen hebben al kenbaar gemaakt te werken aan activiteiten en evenementen. We betrekken de gemeentes bij de ontwikkelingen tijdens één op één gesprekken, sluiten aan bij bestaande overleggen en houden de betrokkenen op de hoogte middels een nieuwsbrief.

Onder andere Herinneringscentrum Kamp Westerbork, het Drents Archief, theater de Tamboer en het onderduikersmuseum hebben projecten op de planning staan.

Subsidieregeling

Voor deze evenementen en activiteiten is een subsidieregeling ontwikkeld. De regeling wordt eind september door het college vastgesteld; aanvragen kunnen vanaf 2 oktober ingediend worden.

Deze evenementen worden meegenomen in de communicatie en publiciteitsacties van de provincie. Ook evenementen die geen subsidie ontvangen kunnen zich aanmelden voor de uitagenda van de provincie. Zo creëren we een mooie, complete agenda van alle grote en kleine evenementen.

Insteek en doel regeling

Dit lustrumjaar markeert een geleidelijke

overgang van herdenken en vieren met mensen die de Tweede Wereldoorlog hebben meegemaakt, naar het doorgeven van vrijheid. De subsidieregeling is dan ook tweeledig. We maken projecten die aandacht vragen voor democratie, burgerschap en gelijkheid ('op welke grond dan ook') mogelijk én projecten rondom het vieren, herdenken en herinneren van de Tweede Wereldoorlog. Met deze regeling willen we inwoners van Drenthe, jongeren in het bijzonder, blijvend bewust maken van de waarde van vrijheid, gelijkheid, democratie en onze rechtstaat.

Blijvende zichtbaarheid

Om ook na het lustrumjaar de herinnering aan de oorlog en bevrijding zichtbaar te houden, wordt gewerkt aan een Drentse thema-fietsroute. Ook wordt geïnventariseerd of de 12 gemeentes geïnteresseerd zijn in het 'Vredespalen'-project, waar elke gemeente op een passende locatie een paal plaatst, waarop in vier talen de tekst 'moge vrede heersen op aarde' te lezen is. Ook organiseert het Herinneringscentrum in Westerbork voorlichtingsbijeenkomsten voor partijen die geïnteresseerd zijn in het plaatsen van Stolpersteine. Er zijn een aantal gemeenten in Drenthe waar nog weinig gebeurt op dit gebied, deze gemeenten worden hier nadrukkelijk voor uitgenodigd. Herinneringscentrum Kamp Westerbork financiert dit uit de reguliere jaarlijkse subsidie vanuit de provincie Drenthe.

6. Planning, organisatie & communicatie

Belangrijke partners:

- Nationaal Comité 4 en 5 mei
- Drentse media
- Drentse gemeentes
- Culturele partners
- Team communicatie provincie Drenthe
- Team subsidies provincie Drenthe
- Kabinetszaken provincie Drenthe

Organisatie

De organisatie van de ontwikkelprojecten is in handen van de provincie, onder coördinatie van de projectleider en het kernteam (Wilma Terburg, Mariëlle Kooij en Lutske Holthuis). Deze organisatie gebeurt in samenwerking met de betrokkenen (gemeentes, K&C, afdelingen communicatie, subsidie en kabinetszaken van de provincie, culturele partners et cetera).

Communicatie

De communicatie over de ontwikkelprojecten en de evenementen in de rest van de provincie gebeurt in nauwe samenwerking met team communicatie, en de communicatieafdelingen van de gemeentes.

Communicatie vindt plaats via onze eigen social mediakanalen en via de website van de provincie Drenthe. Ook zal in de aanloop naar april de uitagenda op verschillende kanalen, geprint en digitaal, gepubliceerd worden.

We werken ook samen met RTV Drenthe, dat in april veel aandacht aan de evenementen en activiteiten besteedt. Ook zoeken we nauwe samenwerking met het Dagblad van het Noorden en de lokale media.

Om jongeren te bereiken zijn andere kanalen nodig. We zoeken hiervoor de samenwerking met bekende Drentse vloggers en tiktokkers.

Logo

In aansluiting op de toolkit van het Nationaal Comité heeft '80 jaar Vrijheid Drenthe' een uniek, maar herkenbaar logo. De stijl sluit aan bij de landelijke uitingen, maar de rode 'Drenthe' toevoeging (de kleur van de Drentse vlag en de kleur die zowel RTV Drenthe als Marketing Drenthe als hoofdkleur gebruiken) zorgt voor een eigen herkenbaarheid.

